

Κυνηγώντας το χθες Μνήμη Γιάννη Σπανδάγου

■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΔΑΚΗ*

Στο σημερινό «Κυνηγώντας το χθες» θα ασχοληθούμε με τα παλαιότερα των προηγούμενων συνευίων, με σύντομα κείμενα που αποτελούν ουσιαστικά μακροσκελείς λεζάντες των επιλεγμένων φωτογραφιών. Στο τέλος, όπως κάθε φορά, θα ανατρέξουμε στο έργο του Γιάννη Σπανδάγου, η πενταετία από τον θάνατο του οποίου συμπληρώνεται στα μέσα Φεβρουαρίου.

Θα ξεκινήσουμε με το κτήριο στο οποίο είχαμε σταματήσει την προηγούμενη εβδομάδα. Είναι εκείνο που σήμερα στεγάζει το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνης, που είδαμε ότι κατά σειράν είχε διατελέσει αστική κατοικία της οικογένειας Clodio, κονάκι του

Σελίμ Μπέη, πρώτο διοικητήριο του Ρεθύμνου, έδρα βιοτεχνίας μεταξύ και κατοικία της οικογένειας Ζαχαρίου. Στο τέλος είχε περιέλθει σε κακή κατάσταση, που αποτυπώθηκε από τον Ιορδάνη Δημακόπουλο στην πολύτιμη για το Ρέθυμνο διδακτορική του διατριβή.

Η φωτογραφία του κτηρίου έχει τραβηχτεί από το εσωτερικό της αψίδας του, που έδωσε το τοπωνύμιο «Καμάρα του Σελίμ Μπέη» στην περιοχή. Είναι μεταπολεμική, καλής αισθητικής και μας ξαναφέρει στην μνήμη τη στέγαση του Εργατοϋπαλλήλικου Κέντρου στο διπλό κτήριο.

Την αναπεπταμένη σημαία του Κέντρου είχαμε αντικρίσει και σε μια άλλη φωτογραφία, που είχε παρουσιαστεί σε έκθεση του Συλλόγου Κατοίκων Παλιάς Πόλης τον περασμένο Μάιο. Την βλέπουμε ακριβώς παρακάτω.

Η φωτογραφία ανήκει στον Χανιώτη συλλέκτη Μανόλη Μανούσκα και παρουσιάστηκε στα πλαίσια της έκθεσης «Το Ρέθυμνο του Μανόλη Μανούσκα» στο τζαμί Γιαχιά Ιμπραϊμ - Ναό Αγίας Σοφίας στα πλαίσια των «Ημερών Ρεθύμνου 2016». Στην έκθε-

ση εκείνη είχαμε την ευκαιρία να δούμε για πρώτη φορά πολλές άγνωστες φωτογραφίες του Ρεθύμνου. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν εδώ επίσης τα παράθυρα του κτηρίου ακριβώς αριστερά μας και το γεγονός ότι καλύπτονται μόνο κατά το ήμισυ από τα σκουρα.

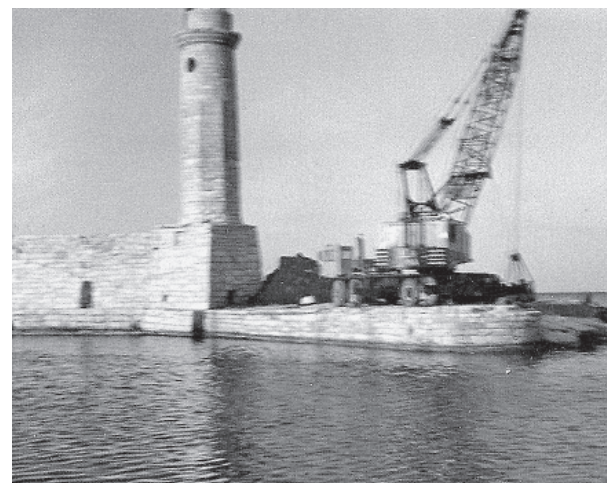
Η έκθεση στην Αγία Σοφία είχε ένα παράπλευρο όφελος, ότι στα πλαίσια της μπόρεσε να οργανωθεί μια εκδήλωση-εργαστήριο ανάγνωσης των φωτογραφιών. Ήταν η δεύτερη φορά που μπορέσαμε να καθίσουμε όλοι μαζί οι ενδιαφερό-

μενοι και να ανταλλάξουμε τις γνώσεις μας για την ιστορική τοπογραφία της πόλης. Θυμίζω ότι η πρώτη φορά ήταν με τον Γιάννη Σπανδάγο και τον Δημήτρη Καλούδη στην εκδήλωση που είχαν διοργανώσει στο «Ξενία».

Θα τελειώσουμε με το κτήριο του Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου με μία ακόμη φωτογραφία, από την οποία βλέπουμε ότι στον βορεινό του τοίχο διαφημίζεται η λειτουργία μιας άγνωστης μέχρι σήμερα βιοτεχνίας, εκείνης της

επιπλοποιίας. Το ίδιο συμβαίνει και με την προπερασμένη φωτογραφία, στην οποία όμως δεν μπορούμε να διαβάσουμε την επιγραφή. Βλέπουμε ακόμη ότι ακριβώς απέναντι λειτουργούσε μία από τις δημόσιες βρύσες της πόλης.

Και προχωρούμε σε μια φωτογραφία από το αρχείο μου σχετική με τον αιγυπτιακό φάρο και τα προβλήματα που αυτός αντιμετώπιζε σήμερα. Η παιδική ηλικία στην οποία την τράβηξα δικαιολογεί ίσως το φλουτάρισμα της, όμως με

τίποτα δεν δικαιολογείται ο εργολάβος που είχε εγκαταστήσει τον γερανό δίπλα ακριβώς στο μνημείο, όπως και ο τότε επιβλέπων μηχανικός, στον οποίο το Λιμενικό Ταμείο είχε αναθέσει τη διασφάλιση των συμφερόντων του.

Στην πραγματικότητα τόσο ο φάρος όσο και το βενετσιάνικο λιμάνι συνολικά χρησιμοποιήθηκε κατά περιόδους ως κοντινό, βολικό και ανέξοδο εργοτάξιο από τις εταιρείες που είχαν αναλάβει την κατασκευή του

νεότερου λιμανιού. Και είναι στο γεγονός αυτό που οφείλεται περισσότερο η υποχώρηση της έδρασης του μνημείου παρά στις μικροσπηλαιώσεις που δημιούργησαν οι κυματισμοί της θάλασσας.

Με την ευκαιρία αυτή θα θυμηθούμε και τους εντυπωσιακούς γεραμούς που ελλιμενίζονταν στη λιμενολεκάνη του βενετσιάνικου λιμανιού, προκειμένου είτε να μεταφέρουν τα μπλόκια που κατασκευάζονταν στα παράκτια εργοτάξια

είτε με τις εντυπωσιακές τους φαγάνες και να απομακρύνουν την άμμο από τη λιμενολεκάνη του νέου. Μια άμμο που αποτελούσε επιβλαβή των αρμοδίων ήδη από τη Βενετοκρατία και αποτελεί άλυτο πρόβλημα μέχρι και σήμερα.

Η θάλασσα εξασκούσε μια υπερφυσική έλξη στο Γιάννη Σπανδάγο από τότε που ήταν παιδί. Κι αυτό όχι μόνο επειδή τα έργα που πραγματοποιούνταν εκεί μας τραβούσαν όλους τους Ρεθεμνιώτες όπως ο μαγνήτης αλλά και επειδή ζυγνούσαν μέσα του τον άνθρωπο που θα σπούδαζε στη συνέχεια την επιστήμη των έργων αυτών. Δεν είναι τυχαίο ότι το μεγαλύτερο του βιβλίο, το «Ρέθυμνο. Λιμάνι και Προκυμαία», είναι αφιερωμένο στη ρεθεμνιώτικη θάλασσα.

Τα έργα εκείνα όμως ερωτεύτηκαν και οι τότε πολιτικοί μας, γι' αυτό και -όπως το εντόπισε πρώτος ο Μανόλης Καρνωτάκης- τα εγκαινιάσαν όχι μία αλλά δύο τουλάχιστον φορές. Στην παρατηθέμενη φωτογραφία, στην οποία ο Κωνσταντίνος Καρα-

μανλής ο γηραιότερος βάζει την υπογραφή του, διακρίνουμε πολλούς επίσημους Ρεθεμνιώτες, μεταξύ των οποίων τον μακροβιότερο κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του Νομού. Επίζών θα πρέπει να είναι μόνο ο Γιώργος Αγγελιδάκης.

Τις υπογραφές του όμως έριξε και ο Γεώργιος Παπανδρέου (ο επίσης γηραιότερος), συνοδευόμενος από τον υιό του Ανδρέα Παπανδρέου (αυτός ήταν ένας και μοναδικός, αφού ο εγγονός του ακούγεται εξαρχής με το υποκοριστικό

Αντρίκος). Από τους παριστάμενους επίσημους Ρεθεμνιώτες ο μόνος επίζών θα πρέπει να είναι ο Γιώργος Δρανδάκης, πρόεδρος τότε του Δικηγορικού Συλλόγου Ρεθύμνης. Τη στιγμή εκείνη το ημερολόγιο ανέγραφε το έτος 1964.

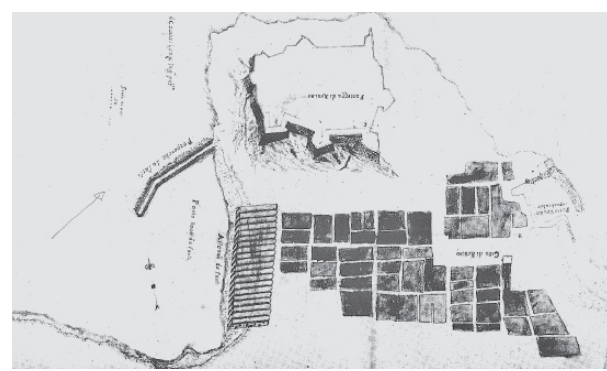
Και μιας και βρισκόμαστε στη θάλασσα και στον χώρο των πολιτικών μας, ας θυμηθούμε και μια απόβασή τους δια θαλάσσης, το ίδιο σωτήριο και προεκλογικό έτος 1964. Με άκατο του ναυλωμένου για τον προεκλογικό αγώνα του έτους εκείνου πλοίου «Ελλάς» απο-

βιβάζεται στο Ρέθυμνο άγνωστα, απαρτιζόμενο από τον Σοφοκλή Βενιζέλο, τον Παύλο Βαρδινογιάννη, τον Κωνσταντίνο Στεφανάκη και αρκετούς άλλους. Σε λίγες μέρες ταξιδεύοντας στο πλοίο από Χανιά για Πειραιά, ο Σ. Βενιζέλος θα άφηγε την τελευταία του πνοή.

Σε όλους αυτούς αλλά και σε όλους εμάς του Ρεθεμνιώτες, που επιμένουμε μέχρι σήμερα να δημιουργήσουμε λιμάνι εκεί που η θάλασσα δεν το αφήνει να σταθεί, θα πρέπει κάποτε να βγει ο λογαριασμός: ούτε λίγα ούτε πολλά, μέχρι τα μέσα του 2013 είχαν

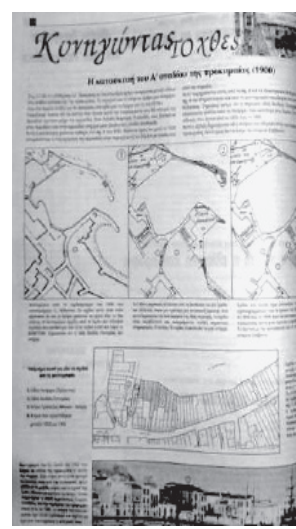
ξοδευτεί σε λιμενικά έργα τουλάχιστον 65.000.000 ευρώ. Και δεν μπορούμε να επικαλεστούμε ότι δεν είχαμε τη γνώση, ώστε «να μην πετάξουμε στη θάλασσα» -κυριολεκτικά- τόσα χρήματα, που θα μπορούσαν να είχαν αλλάξει την εικόνα της πόλης και του Νομού.

Οι κατά πολύ σοφότεροι Βενετσιάνοι είχαν προσανατολιστεί στην εγκατάλειψη του μέχρι τότε λιμανιού και στην κατασκευή άλλου στην δυτική ακτή της πόλης. Και για του λόγου το αληθές, παραθέτω εδώ ένα σχέδιο του έτους 1641

του μηχανικού L. Leoni. Αν η πόλη δεν παραδινόταν στους Οθωμανούς πέντε χρόνια αργότερα, ίσως σήμερα να διαθέταμε ένα σοβαρό λιμάνι, χωρίς να χρειαστεί να ρίχνουμε στα εκατομμύρια των ευρώ σ' ένα ηγνάδι δίχως πάτο...

Αυτά όμως μπορείτε να τα βρείτε αναλυτικότερα στο βιβλίο «Ρέθυμνο. Λιμάνι και Προκυμαία». Για πρόσθετα στοιχεία μπορείτε να ανατρέξετε στην προγονική στήλη του «Κυνηγώντας το χθες», στην ομώνυμη στήλη δηλαδή του Γιάννη Σπανδάγου στην εφημερίδα «Κρητική Επιθεώρηση». Τελειώνοντας σήμερα θα αναρωτηθώ για μία ακόμη φορά: ποια ομάδα Κυνηγού Θησαυρού θα αναλάβει την ανατύπωση της στήλης εκείνης σε βιβλίο, ώστε να μπορούν όλοι να έχουν ευχερή πρόσβαση στις πληροφορίες της;

* Ο Χάρης Στρατιδάκης είναι Δρ Παιδαγωγικής-Ερευνητής-Συγγραφέας / strtharis@yahoo.gr

Κινηματογράφος

CINELAND ΠΑΝΤΕΛΗΣ

CINELAND ΠΑΝΤΕΛΗΣ
(Εμ.μ. Πορταλίου 3-5, Τηλ.: 283.10.29.241, Website: cinelandpantelis.gr, e-mail: info@cinelandpantelis.gr, DOLBY 3D DIGITAL CINEMA, DOLBY DIGITAL, AIR CONDITION)

CINELAND 1:
Προβάλλονται δύο ταινίες:
Α' ταινία: Συνεχίζεται για 3η εβδομάδα η ταινία κινουμένων σχεδίων «ΒΑΪΑΝΑ» (Vaiana)
Δανείζουν τις φωνές τους οι: Μαρίνα Σάτι, Μιχάλης Κουινέλης (Stavento), Δημήτρης Πακσόγλου,

Βίνα Παπαδοπούλου, Βάσια Ζαχαροπούλου, Στέλιος Ψαρουδάκης, Χρήστος Συριώτης Σκηνοθεσία: Ρον Κλέμεντς, Τζον Μάσκερ
ΠΡΟΒΟΛΗ: 17.40 (Μεταγλωττισμένη/3D), έως και Κυριακή 08/01
Β' ταινία: Συνεχίζεται για 3η εβδομάδα η κοινωνική ταινία «Η ΡΟΖΑ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ»
Ηθοποιοί: Τάσος Νούσιος, Λήδα Πρωτοψάλτη, Ευγενία Δημητροπούλου, Γιλμάζ Γκρούντα, Γούλικα Σκαφιδά, Πέτρος Λαγούτης, Τσεμ Ακασακά, Χάρης Εμμανουήλ, Κώ-

στας Καζανάς, Αϊσάν Σουμπερκάν, Γιάννης Θωμάς Σκηνοθεσία: Γιώργος Κορδέλλας
ΠΡΟΒΟΛΕΣ:
• Πέμπτη-Κυριακή: 17.50 (Cineland 2) και 20.00 (Cineland 1)
• Δευτέρα-Τετάρτη: 20.00 (Cineland 1)
CINELAND 2:
Προβάλλονται τρεις ταινίες:
Α' ταινία: Συνεχίζεται για 3η εβδομάδα η ταινία κινουμένων σχεδίων «Η ΜΠΑΛΑΡΙΝΑ ΚΑΙ Ο ΜΙΚΡΟΣ ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ» (Ballerina)

Δανείζουν τις φωνές τους οι: Αφροδίτη Αντωνάκη, Φοίβος Ριμένος, Στεφάνια Φιλιάδη, Σταύρος Σιούλης, Φώτης Πετρίδης, Τζίνη Παπαδοπούλου, Άντρια Ράπη Σκηνοθεσία: Έρικ Σάμερ, Έρικ Γουαρίν
ΠΡΟΒΟΛΗ: 16.00 (Μεταγλωττισμένη), έως και Κυριακή 08/01
Β' ταινία: Προβάλλεται η περιπέτεια φαντασίας «ASSASSIN'S CREED»
Ηθοποιοί: Μάικλ Φασμπέντερ, Μαρρίον Κοτιγιάρ, Τζέρεμι Άιρονς, Μπρένταν Γκλίσον, Σαρλότ Ράμπλινγκ, Μάικλ Κ. Γουίλιαμς, Ντε-

νίς Μενουέ, Αριάν Λαμπέντ, Μπράντιν Γκλίσον Σκηνοθεσία: Τζάστιν Κουρζέλ
ΠΡΟΒΟΛΕΣ: 20.00 (Cineland 2/2D) και 22.20 (Cineland 1/3D)
Γ' ταινία: Προβάλλεται η δραματική ταινία «ΚΡΥΦΗ ΟΜΟΡΦΙΑ» (Collateral Beauty)
Ηθοποιοί: Γουίλ Σμιθ, Έντουαρντ Νόρτον, Κίρα Νάιτλι, Μάικλ Φαν, Ναόμι Χάρις, Τζέικομπ Λάτιμορ, Κέιτ Γουίνσλετ, Έλεν Μίρεν, Άνα Ντάουντ, Νάταλι Γκολντ Σκηνοθεσία: Ντέιβιντ Φράνκελ
ΠΡΟΒΟΛΗ: 22.20

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝ
KIN/ΦΟΣ «ΑΠΟΛΛΩΝ» (DLP - DOLBY DIGITAL, AIR CONDITION) Μεσολογγίου 18 Παλιά Πόλη Τηλ. 2831029520 & 2831022830 - f CINE APOLLON
Α' ταινία: Συνεχίζεται για 2η εβδομάδα η περιπέτεια «ΤΟ ΣΙΝΙΚΟ ΤΕΙΧΟΣ» (The Great Wall) (2016)
Ηθοποιοί: Ματ Ντέιμον, Γουίλμ Νταφός, Πέντρο Πασκάλ, Αντι Λάου, Τιάν Τζινγκ Σκηνοθεσία: Ζανγκ Γιμού
ΠΡΟΒΟΛΕΣ (2D) ΩΡΑ: 20.00 και 22.00
Β' ταινία: - Συνεχίζεται 4η εβδο-

μάδα η ταινία κινουμένων σχεδίων «ΤΡΑΓΟΥΔΑ» (Sing) (2016)
Ηθοποιοί (φωνές): Θέμης Γεωργαντάς, Γιάννης Χατζηγεωργίου, Τζωρτζίνα Λιώση, Ντάνιελ Μακρόης, Σπύρος Μπιμπλάς, Ακίνδυνος Γκίκας Σκηνοθεσία: Τζάστιν Κουρζέλ
ΠΡΟΒΟΛΗ (2D) ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΩΡΑ: 18.00 μεταγλωττισμένη ελληνικά έως Κυριακή 8/1/17
TIMES ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ: Γενική είσοδος 7€, Φοιτητές 5€, Μαθητές 5€ (Εξαιρούνται παιδικά) και ΠΡΟΣΦΟΡΑ κάθε Πέμπτη και Παρασκευή γενική είσοδος 5€